

ISHE

INTERNATIONAL
SYMPOSIUM ON
HISTORY EDUCATION

7. Uluslararası

Tarih Eğitimi

Sempozyumu

7th International

Symposium on

History Education

Bildiri Özetleri
Abstracts

17-19 Eylül 2021

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

 TOKAT
GAZIOSMANPAŞA
ÜNİVERSİTESİ

Türkiye’de Üstün Zekalı ve Özel Yeteneklilerin Tanılanmasına Dair İki Araştırma ve Uygulama Örneği

Erol Kömür

Milli Eğitim Bakanlığı

Ölçme, eğitim süreçlerinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Ölçüm amacına göre ölçütler ve ölçüm birimleri farklılaşır. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren zeka ve yetenek ölçümüne dair araştırmalara rastlanır. 20. Yüzyılın başında ise zeka ve yetenek ölçümüne dair testler standartlaşma eğilimi kazanmış ve dünya genelinde yaygınlaşmıştır. 1915’te Maarif-i Umumiye Nezareti tarafından “Zekanın Mikyası Usulü” adı ile tercüme ve uyarlaması yapılan Alfred Bine testi okullarda uygulanmaya başlamış, güncellemeleri ile birlikte günümüze kadar ulaşmıştır. 1923’te yeni kurulan Cumhuriyet hükümetleri eğitim alanında yaptığı atılımlarla birlikte yetenek ve zeka tanılmasına da önem vermiş; Maarif Vekaleti 1924 yılında Tedkikat-ı Ruhiye Rehberi adıyla yeni bir öğretmen kılavuz kitabı yayınlamıştır. Tedkikat-ı Ruhiye Rehberi’nin tarifine göre her bir öğrenci için doldurulması gereken Talebe Sicil defteri uygulamaya konulmuştur. 1926’da yeni kurulan Talim ve Terbiye Kurulu’nun iki pedagog üyesi İbrahim Alaeddin (GÖVSA) Bey ve Ali Haydar (TANER) Bey’in öncülüğünde bireysel tanılama, süreç tanılaması, zeka, yetenek, yaratıcılık, ibda, kabiliyet (yetenek), hususi kabiliyet (özel yetenek), istidat, meleke, yaratıcılık, ahlak, mizaç, karakter tanılaması gibi kavram ve uygulamalar eğitim kurumlarımızda resmi olarak standartlaşma sürecine girmiştir. 20. yüzyılın başına kadar uygulanan ölçme ve değerlendirme yöntemlerine göre önemli yenilikler getiren bu duruma eğitim tarihi araştırmalarında çok kısıtlı verilere rastlanmakta, alan yazınında çok kısıtlı bilgiler yer almaktadır. Araştırmamızda, 20. Yüzyılın ilk yarısında Türkiye’de zeka ve yetenek tanılmasına dair yapılan araştırma ve uygulamalara dair önemli bulgular elde edilmiştir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 20. Yüzyılın ilk yarısında zeka ve yetenek araştırmaları, kullanılan testler ve yapılan uygulamaları ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Osmanlı Devleti’nin son döneminde başlayan zeka, yetenek alanında yapılan araştırma ve uygulamalarının Cumhuriyet döneminde Maarif Vekaleti tarafından üst düzeyde ele alındığı; Dünyadaki gelişmelerin yakından takip edildiği, bu konuda çeviri, uyarlama çalışmaları ile birlikte; öğretmenlere hizmet içi eğitimler verildiği, bakanlık tarafından öğretmenler için kılavuz kitaplar ve öğrenci dosyaları basılarak dağıtıldığı, okullarda tanılama uygulamaları yapıldığı, dönem idarelerinin yapılan bilimsel çalışmaları destekledikleri, kamu imkanlarının büyük ölçülerde bu çalışmalar için seferber edildiği, çalışmaları yürüten eğitimcilerin ödüllendirildiği, ayrıca çalışmaların Türkiye’de ölçme değerlendirme birimlerinin kurumsallaşmasına da katkı sundukları bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zeka, yetenek, tanılama, üstün zeka, özel yetenek, yeterlik testleri.

Two Examples Of Research And Practice On Diagnosing The Gifted And Talented In Turkey

Measurement is one of the indispensable elements of educational processes. According to the measurement purpose, the criteria and measurement units differ. Since the second half of the 19th century, there are studies on the measurement of intelligence and ability. At the beginning of the 20th century, tests on the measurement of intelligence and ability gained a standardization trend and became widespread throughout the world. The Alfred Bine test, which was translated and adapted by the Ministry of Education in 1915 under the name of "Method of Intelligence", started to be applied in schools and has survived to the present day with its updates. The newly established Republican governments in 1923, along with their breakthroughs in the field of education, also gave importance to the diagnosis of talent and intelligence; In 1924, the Ministry of Education published a new teacher's guide book called Tedkikat-1 Ruhiye Guide. According to the description of the Tedkikat-1 Ruhiye Guide, the Student Registry Book, which must be filled in for each student, has been put into practice. Under the leadership of Mr. İbrahim Alaeddin (GÖVSA) and Mr. Ali Haydar (TANER), two pedagogue members of the Board of Education and Discipline, which was newly established in 1926, individual diagnosis, process identification, intelligence, talent, creativity, ibda, ability (talent), special concepts and practices such as ability (special talent), aptitude, talent, creativity, morality, temperament, character identification have officially entered the standardization process in our educational institutions. This situation, which brought important innovations compared to the measurement and evaluation methods applied until the beginning of the 20th century, is very limited in education history researches and there is very limited information in the literature. In our research, important findings have been obtained regarding the researches and applications on the diagnosis of intelligence and talent in Turkey in the first half of the 20th century. The aim of this study is to reveal intelligence and talent researches, tests used and applications made in the first half of the 20th century in Turkey. The study is a qualitative research and document analysis method was used. The research and practices in the field of intelligence and talent, which started in the last period of the Ottoman Empire, were handled at a high level by the Ministry of Education in the Republican period; Along with translation and adaptation studies, the developments in the world are followed closely; in-service trainings are given to teachers, guidebooks and student files are printed and distributed by the ministry, diagnostic applications are made in schools, the term administrations support the scientific studies, public resources are mobilized to a large extent for these studies, the educators who carry out the studies are rewarded, and the studies are carried out in Turkey. It was found that they also contributed to the institutionalization of measurement and evaluation units.

Keywords: intelligence, talent, diagnosis, giftedness, special talent, proficiency tests.